

ΕΝΤΟΣ ΕΠΟΧΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2011 • ΤΕΥΧΟΣ 66 • ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ΄

ΚΡΙΣΗ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, ΑΓΩΝΕΣ

Η ολική επαναφορά του κοινωνικού ζητήματος

Του Δημοσθένη Παπαδάτου-Αναγνωστόπουλου

Αν η διαχείριση της οικονομικής κρίσης κατέδειξε ήδη την αστάθεια του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, η πολιτική για τη μετανάστευση (ακριβέστερα: το ζήτημα της καταστολής της μετανάστευσης) δοκιμάζει εξίσου έντονα τα θεμέλια της Ένωσης. Στον απόηχο της πρόσφατης Συνόδου Κορυφής των «27» για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών που εντείνουν ο πόλεμος και οι ταραχές στη Βόρεια Αφρική, κι ενώ 23.000 Αφρικανοί μετανάστες έχουν αποβιβαστεί ήδη από μέρες στη Λαμπεντούζα, ο Ιταλός υπουργός Εσωτερικών Ρομπέρτο Μαρόνι «διερωτάται» μεγαλοφώνως αν έχει νόημα ακόμα να βρίσκεται η χώρα του εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την ίδια στιγμή στη Γαλλία, το μεταναστευτικό εντάσσεται σε μια ρητορική περί «απόπαγκοσμιοποίησης» που υποστηρίζουν και σοσιαλιστές, ενώ ο Σαρκοζί πριμοδοτεί την Μαρίν Λεπέν, που εισηγείται επιστροφή στον προστατευτισμό και έξοδο απ' το ευρώ· ενόψει εκλογών, το 2012, αυτός είναι ο μόνος τρόπος να εκλεγεί ευκολότερα, καθώς πιθανή παρουσία της Λεπέν στο δεύτερο γύρο θα κινητοποιήσει τα δημοκρατικά ανταντακλαστικά των Γάλλων, έστω και υπέρ κάποιου που συστηματικά υποθετεί τη ατζέντα του Εθνικού Μετώπου. Σ' ό,τι αφορά τέλος τη Γερμανία, μετά τις διακηρύξεις περί «τέλους του πολυπολιτισμικού μοντέλου», η Μέρκελ αρνείται την παροχή προσωρινών αδειών στους Αφρικανούς μετανάστες για να

κυκλοφορούν στη ζώνη Σένγκεν, συγκρουόμενη με τον Μπερλουσκόνι και εφαρμόζοντας το δόγμα «καθένας μόνος του και όλοι εναντίον όλων», που η ίδια επανειλημμένα υπερασπίζεται κατά τη διαχείριση της οικονομικής κρίσης.

Αν πριν από την κρίση η ευρωπαϊκή ενοποίηση σήμαινε, μεταξύ άλλων, διασυνοριακή αστυνομία και διακρατικά αντιμεταναστευτικά σύμφωνα, όπως αυτό μεταξύ Μπερλουσκόνι-Καντάφι (και με «λεπτομέρεια» ποιος ξέρει πόσους νεκρούς στη Σαχάρα...), οι σημερινές φυγόκεντρες τάσεις εγγυώνται με βεβαιότητα μόνο τον πολλαπλασιασμό των ανθρωπιστικών κρίσεων και τον κανιβαλισμό, σε μια περίοδο που οι μεταναστευτικές ροές αποκτούν ιστορικές διαστάσεις και θέτουν επιτακτικά το ζήτημα της αναδιανομής του παγκόσμιου πλούτου.

Στα συμπραζόμενα αυτής της «ολικής επαναφοράς» του κοινωνικού ζητήματος, η απεργία πείνας των 300 μεταναστών εργατών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα αποτελούσε σοβαρό επίτευγμα, ακόμα κι αν είχε απλά προκηρυχτεί. Οι σαράντα τέσσερις μέρες αυτού του σκληρού αγώνα, όμως, εκτός από σημαντικά «υλικά» επιτεύγματα, απέφεραν την πρώτη – και πιο αναπάντεχη – νίκη εναντίον της κυβέρνησης του Μνημονίου. Μαζί με αυτή δε, και την πιο ηχηρή διαβεβαίωση ότι η εν εξελίξει κρίση της δημοκρατίας, η «ακροδεξιοποίηση» της πολιτικής ζωής και του δημοσίου διαλόγου, δεν αποτελεί νομοτέλεια, αλλά υπό όρους αναστρέψιμη

διαδικασία.

Στο παρόν αφιέρωμα, και επιχειρώντας την ανασκόπηση και τον απολογισμό των «ημερών της Υπατίας», η **Στάσα Κοταρά, η Βαγγία Λυσικάτου, η Δώρα Χονδροπούλου** και ο **Ηλίας Χρονόπουλος** εξηγούν ότι η μάχη των 300 απεργών πείνας διέρρηξε τις «κανονικότητες» του δημοσίου λόγου για το μεταναστευτικό, επαναφέροντας ορμητικά το θέμα στη δημόσια σφαίρα και αλλάζοντας τους όρους με τους οποίους αυτό συζητείται. Όπως οι ίδιοι σημειώνουν, οι απεργοί πείνας ανάγκασαν την ελληνική πολιτεία σε μια διαπραγματεύση, με υποκείμενα την ύπαρξη των οποίων η ίδια δεν αναγνώριζε μέχρι πρότινος, και με τον τρόπο αυτό κέρδισαν, de facto, την ιδιότητα του πολίτη.

Ο **Γιώργος Μανιάτης**, εν συνεχεία, συνοψίζοντας συμπεράσματα και προοπτικές του νικηφόρου αγώνα των τριακοσίων, επισημαίνει ότι η ανάδειξη των μεταναστών σε ενεργά υποκείμενα του αγώνα, και όχι απλώς σε δέκτες συμπαράστασης, αποτελεί μια παρακαταθήκη που βρίσκεται στον αντίποδα, τόσο μιας λογικής θυματοποίησης των μεταναστών και μεταναστριών, όσο και μιας επιφανειακής αντίληψης, που θέτει ως αυτοσκοπό τη «στρατολόγηση» μεταναστών στις πολιτικές οργανώσεις. Διευρύνοντας την προβληματική για το μεταναστευτικό προς τις ροές από τη Βόρεια Αφρική, ο ίδιος υπενθυμίζει ότι το αίτημα αναθεώρησης της πολιτικής παροχής βίζα προς την Ευρώπη, που έθεσαν κατ' αρχήν οι τυ-

νήσιοι εξεγερμένοι, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των διεκδικήσεων που θέτουν για την άρση του νεοαποικιακού καθεστώτος, το οποίο εκφράζεται στην «πολιτική γειτονιάς» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρεμβαίνοντας στη συζήτηση περί «μαξιμαλισμού της αριστεράς στο μεταναστευτικό», οι **Νικόλας Βαγδούτης** και **Δημοσθένης Παπαδάτος-Αναγνωστόπουλος** τονίζουν ότι το αίτημα για νομιμοποίηση όλων των μεταναστών είναι ακριβώς η αιχμή που συμπυκνώνει όλες τις προϋποθέσεις ώστε ένα πολιτικό αίτημα να είναι ηγεμονικό, και ειδικά στην παρούσα συγκυρία, όπου ένα κοινωνικό ζήτημα όπως το μεταναστευτικό επιχειρείται να μεταμφιεστεί σε πολιτισμικό και, εν τέλει, ζήτημα ασφάλειας· στη συγκυρία αυτή, το αίτημα για νομιμοποίηση όλων είναι αίτημα για υπαγωγή όλων σε ένα πλαίσιο προστασίας δικαιωμάτων και τήρησης υποχρεώσεων, δηλαδή σε ένα πλαίσιο ασφάλειας, νοηματοδοτημένης ωστόσο με τρόπο ώστε αυτή να συμπεριλαμβάνει τους μετανάστες και τις μετανάστριες. Πρόκειται γι' αυτό ακριβώς το είδος της καθολικότητας που, όπως εξηγεί στο τελευταίο κείμενο ο **Ερίκ Φασέν**, τα τελευταία χρόνια αρνούνται ακόμα και φιλελεύθεροι διανοούμενοι, όπως ο Πιερ-Αντρέ Ταγκιέφ, στηλιτεύοντας –ως...συνεπείς αντιρατσιστές– τον ρατσισμό κατά των Λευκών και ζητώντας απ' το γαλλικό κράτος, προτού καλέσει εργατικά χέρια απ' το εξωτερικό, να κινητοποιήσει τις «εγχώριες δυνάμεις».